

הזדמנות לטיפול אמיתי: עלות ניקוי תעש המגן - 105 מיליון שקל

במתחם בגבעתיים מתוכננות 400 יחידות דיוז, וכן שטחי מסחר ותעסוקה; ריכוז המזהמים בקרקע הוא פי 3,000 מהתקן המותר

צילום: תמור מצפני

מתחם תעש ברמת השרון. לפי שעה לא ידוע מי ישלם את עלויות הטיהור

דליה טל

בוטלה הפקדת אתר הפסולת של דורון שוסטר בניד גלים

הוועדה המחוזית מרכו החליטה לבטל את החלטתה להפקיד את תוכנית אתר הפסולת נאות לירון, בניד גלים ליד מתחם אש"ד. בבעלות דורון שוסטר המר קורב לליכוד, התוכנית הוחזרה לבחינה נוספת.

את החלטתה החדשה נימקה הוועדה בכך, שהאתר חורג מהר שטח המאושר וגם כי היא אינה יכולה להשלים עם כך, שבעלי האתר מפריים את הנחיותיה. האתר פעל במשך שנים בצורה פיראטית. בפברואר 2005, החליטה הוועדה לאשר, בטענה שקיים מחסור באתרי הטמנה במר. רכו. אם האתר לא יאושר הפעם, שוסטר יאלץ לסגור אותו.

מנתונים שהוצגו בוועדה עולה, שנפח הבור שאישרה הור" עדה הוא 523 אלף מטר מעוקב (מ"ק), כאשר בפועל נפח הבור כיום הוא 740 אלף מ"ק. עליפי החלטת הוועדה, ברשות מנהל המחוז, ר"ר שוקי אמרני, התנאי לכל דיון עתידי בתוכנית, יהיה חזרה למצב המאושר.

● דליה טל

פיברטק תספק צינורות פיברגלס לפרויקט לבריקט של 90 מ' ש'י

פיברטק תספק למקורות צינורות פיברגלס סגורים לפרויקט תעלת המים המליחים בחוף המר ערבי בכנרת, בהיקף 90 מיליון שקל. הצורך בהחלפת הצינורות נובע מהתפתחות תלודה בתעלה הקיימת העשויה ברזל ובטון. כיום זורמים המים המלוחים בצינור פתוח ומתערבבים עם שפכים. במסגרת הפרויקט יורפרדו השפכים מהמים המליחים, שייעברו התפלה.

מפעל הטיית המעינות המליחים, באורך של 22 ק"מ, ומטרתו להקטין את ריכוז הכלורידים במים המסופקים למוכיל הארצי.

● דליה טל

העליון הוציא צו זמני נגד רכבת העמק

בית המשפט העליון העניק בשבוע שעבר (ד') צו ארעי, במע"ד צד אחר, לעצירת כל פעילות הקשורה בתואי הרכבת המתוכננת ליד קיבוץ יגור, עד לביטול ההליך העיקרי בעתירה שהוגשה בעניין זה. ההחלטה ניתנה בעקבות עתירה שהגיש קיבוץ יגור.

בעתירה טוען הקיבוץ, שתור"א הרכבת עובר 50 מטר מבתי הקיבוץ, ולכן עלול לפגוע בו ובתושביו, שיסבלו ממטרדי רעש, רעידות ומפגיעה בביטחון גם האישי.

● דליה טל

במרכו הכתם, עובדה שהיא בעלת משמעות רבה מאוד.

אך זה לא הכל. הסקר שערכה נציבות המים מצא רשימה של 120 מפעלים שפעלו במקום במשך שנים, בין השאר מפעלים לציפוי מתכות, ניקוי יבש, מפעלים לייצור תכשיטים ועוד ועוד. כל אלה הורישו לקרקע חומרים כימיים החסודים כמסרטנים. חלק מהמפעלים אינם קיימים עוד, ובמקומם הוקמו שכונות מגורים. אזור תעש המגן הוא כמעט היחיד שטרם נבנה, ומהווה הזדמנות כמעט אחרונה לטיהור המקום. לדברי מנהלת אגף לאיכות מים במשרד התשתיות, שרה אלחנני, המחקר הרכב שבוצע במקום כלל דיגום צמחיה, וזאת מאחר ורוב השטח בנוי ואינו מאפשר קידוחים.

כך למשל, בדיקה שבוצעה בעלי עץ אקליפטוס גילתה ריכוז גבוה של טטרכלוראתילן, חומר מסרטן שנעשה בו שימוש בניקוי יבש. בדיקה העלתה שבמקום פעל במשך שנים מפעל קשת לניקוי יבש. שלוש בארות בקרבת מקום נסגרו בגלל המצאות חומרים מסרטנים.

אלחנני מדגישה, שהמפעלים השונים הורישו חומרים מסר"כנים לקרקע בשל חוסר ידע באשר לנוז שהם עלולים לגרום. לדבריה, עד לשנים האחרונות אפילו תעשיית המזון עשתה שימוש בחומרים אלה. רק בשנים האחרונות התבררה הסכנה הנובעת מהם, ובעיקר העובדה שהם מסוגלים לשרוד בקרקע במשך מאות שנים עד להתפרקותם.

אלחנני מדגישה, שאין לדעת מה גדולו של כתם הזיהום הנובע מתעש ומהמפעלים האחרים שפעלו במקום. לדבריה, בדיקות חלקיות שנעשו עד כה גילו כתם זיהום בשטח של עשרות קמ"ר באזור גוש דן. ההחלטה להתמודד תחילה עם מפעל תעש נובעת מהעובדה שהאזור נמצא בהליכי התכנון, עובדה שמהווה הזדמנות להחליט על ראשית טיפול.

"ישראל מעולם לא התמודדה עם בעיה סביבתית מסוג זה", אומרת אלחנני, "בארה"ב לעומת זאת מדובר על עניינים שבשגרה. שם א שהמדינה מטפלת בזיהום או שהיום קונה את הקרקע במחיר מופחת ורואג לטיהור הקרקע. אצי" לנו טרם נמצאה הנוסחה לכך".

לדבריה, הזימים והמינהל מעדיפים לשכור מומחים שת"פקידם לשכנע שבעצם אין בעיה, וכי ניתן לפתור את הבעיה באמצעות איטום קרקע, איזורוד הכתים ועוד מיני פתרונות שרק רוחקים את הבעיה למקום אחר.

"אני מקווה שזה הפרויקט הראשון שבו המדינה תסכים להוציא כסף כדי לשקם את הקרקע, שכן אסור לנו להעביר את הבעיה הזו לדורות הבאים", אומרת אלחנני.

105 מיליון שקל למשך 30 שנה, זהו מחיר ניקוי כתם זיהום הקרקע מתחת למתחם תעש המגן בגבעתיים. זו הה"ערכה שמטרה בשכנע שעבר (ה') חברת לואיס ברג'ר האמר"ריקנית, המתמחה בטיהור קרקעות, לנציבות המים, למינהל מקרקעי ישראל ולוועדה המחוזית תל אביב, המתכננת לבנות במתחם פרויקט מגורים ובו 400 יחידות דיוז, וכן שטחי מסחר ותעסוקה.

לואיס ברג'ר נשכרה על ידי נציבות המים כדי להציע ת"כנית לטיהור המתחם, עשרות דונמים בודדים בלבד, שזוהם במשך שנים על ידי מפעל תעש המגן. הזיהום העיקרי שנ"מצא במקום נובע מממסים אורגניים VOC בהם השתמשו מפעלי התעש לייצור כלי נשק. ריכוז המזהמים בקרקע, כך גילתה הבדיקה הוא פי 3,000 מהתקן המותר.

הצורך לנקות את המתחם הוא גבוה, שכן בשנים האחר"נות התברר שמדובר בחומר מסרטן מסוג מסוכן, המתפרק באופן איטי, ולכן נחשב לגורם סכנה למשך שנים רבות.

לפי שעה לא ידוע מי ישלם את עלויות הטיהור, שכן דיון בכך טרם נערך. אי ודאות קיימת גם בנוגע לניקוי מתחמי תעש האחרים, ביניהם, תעש ברמה"ש. לדעת נציבות המים, שהזמינה את הסקר, על המדינה מטל לשאת בעלות הטי"הור, שכן קיים חשש שאם הוא יוטל על הזימים שיקנו את קרקעות האזור, הניקוי לא יבוצע בצורה מלאה.

השארית המצב כפי שהוא כיום עלול לגרום לתחלואה קשה בכל אזור תל אביב ולהתפשטות כתם הזיהום בכל אקוויפר החוף, שכבר כיום סובל מרמה גבוהה של זיהום, הגורם לסגירת בארות. בנציבות מרגישים, שמאחר ורוב האזור מבונה, יש צורך לטפל במתחם הרבה לפני הבנייה החדשה, שכן רחיית הטיפול רק תחמיר את הבעיה.

הטיפול שמציעה לואיס ברג'ר מורכב משלושה שלבים, שלב ראשון לפני תחילת הבנייה, שלב שני תוך כדי הבנייה, הכולל בעיקר טיפול בני התחום. השלב השלישי של הטי"פול יארך 30 שנה, ומטרתו לדאוג לכך שהקרקע לא תמשיך לשתחרר חומרים מסרטנים לאוויר ולמי התחום.

לא רק מתחם תעש מתאפיין בזיהומים. הבדיקות שנערכו במקום גילו שורה ארוכה של מזהמים הנובעים מקיומם של מפעלים נוספים במקום. להערכת הנציבות, שטח הכתם המז"הם הוא של 200 קמ"ר, מתוכם 10 קמ"ר סובלים מזיהום כבר. עוד התברר, שתוואי הרכבת הקלה של תל אביב עובר

הולכי רגל ברחובות התוכנית וה-
מבואות, תוך יצירת גשרים ורציפות

בנויה לרכיב המרכזי. יתרת השטח
ע"י משרד מטה צור אדריכלים.

• דון פז

המחוזית ת"א דחתה התוכנית למגורים בפארק הרצליה

"בשל מכלול שלם של נסיבות" נדחתה תוכנית בעלי הקרקע ל-1,400 יח"ד על חלק מהשטח המיועד לפארק

הוועדה המחוזית ת"א דחתה תוכ-
נית לבנייה בפארק בהרצליה (תוכנית
הר/1941/א). הוועדה שמעה את טענות
המשיגים, יזמי התוכנית ומגישיה, ומנ-
גד שמעה את תשובת הוועדה המקומית
הרצליה. הוועדה קבעה, כי יש לדחות
את התוכנית בהיותה בלתי ראויה תכ-
נונית, וכמסכלת את אפשרות פיתוחו
של פארק עירוני, נכון וראוי תכנונית,
לרווחת הציבור בהרצליה.

עוד ביום 22.1.01 אישרה המחוזית
את תוכנית הר/1941 ("פארק הבאסה"),
כפי שיזמה והגישה הוועדה המקומית
הרצליה, המייעדת את חטיבת הקרקע
הכוללת בה, 717 דונם, למטרות צי-
בוריות ובראשן, על-מרבית הקרקע,
פארק עירוני.

על החלטת הוועדה המחוזית הוגש
ערר לוועדת המשנה לעררים של המר-
עצה הארצית אשר החליטה אף היא
ברוב קולות, ביום 21.2.02, לדחות את
הערר. כנגד החלטות אלו הוגשו מספר

עתירות מנהליות עליידי בעלי זכויות
במקרקעין הכלולים בתוכנית, אשר
הסתיימו בפסק דין מיום 31.8.05 לפיו
התקבלו העתירות כחלקן תוך שבת
המשפט מורה לוועדה המחוזית לשוב
ולדון בהצעות אלטרנטיביות שהוצעו
עליידי חלק מבעלי הקרקע, אשר לפי-
הן יוערו 70 דונם מהמקרקעין לשכונת
מגורים של 1,400 יח"ד.

הוועדה כאמור רנה בתוכנית אלו
והחליטה לדחותן, בנימוק של מכלול
שלם של נסיבות תכנוניות, לרבות
סביבתיות ותחבורתיות, שאינן מאפש-
רות לאשר הסבה מפארק למגורים.

ראש עיריית הרצליה, יעל גרמן,
אמרה בתגובה: "מדובר בניצחון גדול
לתושבי הרצליה ובהישג אדיר לשהורי
איכות החיים והסביבה. הדבר הקל ביר-
תו הוא להיכנע לתוכניות גדל"ניות
הנותנות תמורה מהירה לעירייה, אבל
הדבר משול למכירת הבכורה בנויד
ערשים. חשוב וחיוני לשמר את השטח

הים הירוקים למען הדורות הבאים".
יצוין, כי ועדת המכרזים אמרה לפ-
תוח השבוע את המכרז להקמת השלב
הראשון של פארק הרצליה, והעבודה
בפארק צפויה לצאת לדרך כבר בש-
בועות הקרובים. בהודש אוגוסט ידון
בנושא בית המשפט העליון.

• דון פז

גבעת שמואל: הגדלה משמעותית של השטחים הירוקים בבנייה החדשה

הוועדה המחוזית מרכז קיבלה את
עמדת אדם טבע ודין, והוסיפה גי-
נות לתוכנית המשנה ייעוד של קרקע
חקלאית בגבעת שמואל. בתוכנית
כ-1,800 יח"ד. הגינות המתוכננות כפי-
רויקט ייכנו בהתאם לשלביה האכלוס.
התוכנית המקורית שהופקדה בוועדה
המחוזית כללה גן קטן במרכז הפרויקט,
וכן רצועה ירוקה המשמשת כסוללה
אקוסטית, שסבלה מחוסר נגישות.

ות
בתנ
ממס
כ
בחזי
מאי
ניות
מקום
- כי
אליו

מ
ה
ה

ק
ביר
במק
מקום
בש
פי
להע
מ
רקע
כבר
לפ
בי
יד
הצב